

Dàn ý Phân tích hình tượng sông Đà trong Người lái đò sông Đà

Hướng dẫn chi tiết lập dàn ý tham khảo đề văn Phân tích hình tượng con sông Đà trong tác phẩm Người lái đò sông Đà của Nguyễn Tuân.

Dàn ý:

I. Mở bài

- Giới thiệu tác giả Nguyễn Tuân: là tác giả yêu cái đẹp, suốt đời đi tìm cái đẹp, có phong cách nghệ thuật độc đáo: uyên bác, tài hoa.
- Tác phẩm: là một tác phẩm tiêu biểu cho phong cách của Nguyễn Tuân.
- Hình tượng con sông Đà chính là thứ vàng mười của thiên nhiên mà Nguyễn Tuân tìm kiếm.

II. Thân bài

1. Sông đà “hung bạo”

- Hướng chảy của sông Đà cho thấy đó là một dòng sông đầy cá tính “Chúng thủy giai đông ...”.
- Bờ sông dựng vách thành: lòng sông hẹp, “bờ sông dựng vách thành”, “đúng ngo mới có mặt trời”, chỗ “vách đá ... như một cái yết hầu”
- Ở mặt ghềnh Hát Loóng: “nước xô đá, đá xô sóng, sóng xô gió” một cách hỗn độn, lúc nào cũng như “đòi nợ suýt” những người lái đò.
- Ở Tà Mường Vát: “có những cái hút nước giống như cái giếng bê tông”, chúng “thở và kêu như cửa cống cái bị sặc nước”, thuyền qua đoạn hút nước “y như ô tô ...mượn cạp ngoài bờ vực”,
- Trận địa thác đá được miêu tả từ xa đến gần:
 - + Xa: âm thanh thác đá “con xa lắm” mà đã nghe tiếng thác “réo gần mãi lại, réo to mãi lên”, âm thanh ấy hiện lên với nhiều trạng thái khi “oán trách”, lúc “van xin”, khi “khieu khích”, “chê nhạo”; cách so sánh độc đáo: “rống lên như một ngàn con trâu ... chày bùng bùng” (lấy lửa tả nước).
 - + Gần: Đá cũng đầy mưu mẹo: “nhăn nhúm”, “méo mó”, “”hắt hàm”, “oai phong”, “bệ vệ”, có những hành động như “mai phục”, “chặn ngang”, “canh”, “đánh tan”, “tiêu diệt”, sóng: “đánh khuỷu quạt vu hồi”, “đánh giáp lá cà”, “đòn tĩa”

Dàn ý Phân tích hình tượng sông Đà trong Người lái đò sông Đà

+ Sự biến hóa linh hoạt của trùng vi thạch trận: có 3 vòng, vòng 1 có 5 cửa sinh, một cửa tử (tả ngạn), vòng 2 có nhiều cửa tử, 1 cửa sinh (hữu ngạn), vòng 3 có ít cửa và 1 cửa sinh (giữa), gợi hình ảnh con sông Đà có tâm địa nham hiểm, mẹo lước, biến hóa khôn lường.

- Nhận xét: sông Đà mang diện mạo và tâm địa của một con thủy quái, “dòng thác hùm beo”, thứ kẻ thù số một của con người

2. Sông Đà “trữ tình”

- Khi từ tàu bay nhìn xuống:

+ Sông Đà “”tuôn dài, tuôn dài như một áng tóc trữ tình ... đót nương xuân ”

+ Sông Đà đổi màu theo từng mùa một cách độc đáo: mùa xuân xanh ngọc bích, mùa thu đỏ.

- Khi đi rừng lâu ngày bất ngờ gặp lại con sông:

+ Niềm vui vô hạn của tác giả khi bất ngờ gặp sông Đà: “như thấy nắng giòn tan sau kì mưa dầm”, “nổi lại chiêm bao đứt quãng”, “như gặp lại cố nhân”.

+ Sông Đà gợi cảm như một cố nhân, có vẻ đẹp như trò chơi trẻ con tinh nghịch, có vẻ đẹp Đường thi.

- Khi đi thuyền trên sông phía hạ lưu:

+ Cảnh thiên nhiên thi vị, mơn mớn: trôi qua một nương ngô “nhú lá non”, con hươu thơ ngộ, “bờ sông hoang dại như một bờ tiền sử”.

+ Sông Đà như một “người tình nhân chưa quen biết”

- Nhận xét: Sông Đà trữ tình như một cố nhân, một tình nhân.

- Như vậy: hình tượng sông Đà vừa mang nét hung bạo lại vừa trữ tình thơ mộng. Qua hình tượng sông Đà đã thể hiện tình cảm của Nguyễn Tuân với thiên nhiên Tây Bắc.

III. Kết bài

- Nêu cảm nhận về hình tượng Sông Đà.

- Nghệ thuật: so sánh, nhân hóa, tưởng tượng độc đáo, vận dụng tri thức của nhiều lĩnh vực, xây dựng hình tượng thành công.

Dàn ý Phân tích hình tượng sông Đà trong Người lái đò sông Đà

- Tác phẩm là áng văn đẹp được tạo nên từ tình yêu đất nước của một con người muốn dùng văn chương để ngợi ca vẻ đẹp kì vĩ, thơ mộng của thiên nhiên và con người Tây Bắc.

Mẫu bài văn hay tham khảo tuyển chọn cho học sinh lớp 12

Người lái đò sông Đà là một trong những tùy bút xuất sắc nhất trong tập tùy bút “Sông Đà” của Nguyễn Tuân, tập tùy bút cũng đánh dấu sự chuyển biến trong tư tưởng, tình cảm của Nguyễn Tuân so với giai đoạn trước cách mạng. Trong *Người lái đò sông Đà* không chỉ nổi bật hình ảnh của người lao động kiên cường dũng cảm mà còn nổi bật một thiên nhiên đẹp đẽ, mang trong mình hai vẻ đẹp đối lập là vẻ đẹp hung bạo và vẻ đẹp trữ tình. Hai vẻ đẹp này hòa quyện, tạo nên bức tranh hoàn chỉnh cho dòng sông.

Trước hết về lai lịch của dòng sông, theo như Nguyễn Tuân, dòng sông khai sinh ở huyện Cảnh Đông – Vân Nam – Trung Quốc, sau đó ra nhập quốc tịch Việt Nam và cứ thế trưởng thành mãi lên. Những chữ như khai sinh, quốc tịch, ... đã biến dòng chảy của con sông trở nên dòng đời, số phận và sinh thể sống.

Trước hết dòng sông mang vẻ đẹp hung bạo, dữ dội, bởi trước khi nhập quốc tịch Việt Nam nó đã chảy qua một vùng núi khác của Trung Quốc. Diện mạo của dòng sông hết sức dữ dội: đá bờ sông dựng đứng “vách đá thành chẹt lòng Sông Đà như một cái yết hầu”. Hình ảnh so sánh lạ đã tái hiện được sự thu hẹp đột ngột bất ngờ của dòng sông, kết hợp với kĩ thuật miêu tả tỉ mỉ: “mặt sông chỗ ấy chỉ lúc đúng ngọ mới có mặt trời” cho thấy quang cảnh vừa hùng vĩ, vừa âm u, rợn ngợp. Cùng với đó là trường liên tưởng độc đáo và lạ, Nguyễn Tuân đã gợi ra cái lạnh lẽo từ quang cảnh. Thông thường để tạo ra cái lạnh người ta thường liên tưởng đến mùa đông, còn Nguyễn Tuân lại liên tưởng: “ngồi trong khoang đò qua quãng ấy, đang mùa hè mà cũng thấy lạnh, cảm thấy mình như đứng ở hè một cái ngõ mà ngóng vọng lên một khung cửa sổ nào trên cái tầng nhà thứ mấy nào vừa tắt phụt đèn điện”. Cái này nọ thấm sâu vào da thịt, khiến người ta phải run rẩy vì sợ hãi.

Cái dữ dội, nguy hiểm của dòng sông còn được nhà văn tạo hình ở đoạn mặt ghềnh Hát Loóng. Bằng kiến thức địa lí sâu rộng, với vốn ngôn từ phong phú, Nguyễn Tuân đã tái hiện thành công vẻ đẹp hung bạo của dòng sông: “Lại như quãng mặt ghềnh Hát Loóng, dài hàng cây số nước xô đá, đá xô sóng, sóng xô gió, cuồn cuộn luồng gió gùn ghè suốt năm như lúc nào cũng đòi nợ xuýt bất cứ người lái đò Sông Đà nào tóm được qua đấy. Quãng này mà khinh suất tay lái thì cũng dễ lật ngửa bụng thuyền ra”. Câu văn trải dài, chia làm nhiều vế ngắn, có sự trùng điệp về cấu trúc tạo nên nhịp nhanh, mạnh, gấp gáp để diễn tả phản ứng dây chuyền giữa sóng, gió, nước và đá, chứa đựng đầy sự hiểm nguy.

Sự nguy hiểm còn thể hiện qua những cái hút nước trên sông. Âm thanh ghê rợn, “ặc ặc lên như vừa rót dầu sôi vào”, âm thanh vừa dữ dội, vừa kì quái, nó dường như được phát ra từ cổ họng một con quái vật. Về hình ảnh tác giả đặc tả những “đàn quạ bay lù lù

Dàn ý Phân tích hình tượng sông Đà trong Người lái đò sông Đà

trên những cái hút nước” gọi ra điềm gở, sự chết chóc. Tài hoa nhất là khi Nguyễn Tuân đẩy trường liên tưởng đến giới hạn xa nhất, khi tác giả vẽ ra cảnh một anh bạn quay phim tảo tợn ngồi vào thuyền thúng để thả mình vào những cái hút nước ấy: “ngồi vào một cái thuyền thúng tròn vành rồi cho cả thuyền cả mình cả máy quay xuống đáy cái hút sông Đà...”.

Sau khi miêu tả diện mạo hiểm ác, Nguyễn Tuân tiếp tục đi sâu vào tâm địa của con sông. Dòng sông Đà mang tâm địa thâm độc, hiểm ác, và nó được Nguyễn Tuân tái hiện rõ nhất trong cách chúng bày các trùng vi thạch trận. Ở đây Nguyễn Tuân đã khai thác tối đa hiệu quả của biện pháp nhân hóa, để nhận ra những hòn đá kia mang tính cách, sắc diện của con người. Theo như lời mô tả của Nguyễn Tuân, hòn đá nào cũng nhẵn nhúm, méo mó và dữ dằn, chúng phối hợp với nhau tạo thành thiên la, địa võng trên sông. Trước khi vào trận chiến đã tổ chức bố trí trận địa, chúng chia thành ba trùng vi thạch trận liên tiếp nhau chứa vô vàn những cửa tử, mà mỗi trùng vi thạch trận chỉ có một cửa sinh duy nhất, cửa sinh này biến hóa khôn lường. Qua đó thể hiện sự mưu mô, xảo quyệt của con sông với người lái đò. Bằng kiến thức phong phú, uyên bác trên nhiều lĩnh vực cùng với vốn ngôn ngữ giàu chất tạo hình, Nguyễn Tuân đã miêu tả trọn vẹn sự nguy hiểm, hung bạo của dòng sông, không chỉ ở diện mạo mà còn ở cả tâm địa, tính cách.

Ở thượng nguồn sông Đà mang trong mình vẻ đẹp kì vĩ, hung bạo, còn về đến hạ nguồn sông Đà lại mang một vẻ đẹp khác, dường như đối lập hoàn toàn đó là vẻ đẹp trữ tình, lãng mạn. Và ở trên phương diện này Nguyễn Tuân nhìn nhận sông Đà như một món quà vô giá mà thiên nhiên ban tặng cho đất trời Tây Bắc.

Để cảm nhận được toàn bộ vẻ đẹp sông Đà tác giả đã soi ngắm nó ở nhiều góc độ, thời gian khác nhau. Nhìn từ trên cao, sông Đà như một sợi dây thừng ngoằn ngoèo, hết sức mềm mại, uyển chuyển. Sông Đà được ví “tuôn dài như một áng tóc trữ tình” dòng sông hiện lên vô cùng mỹ lệ, tựa như một người thiếu nữ kiều diễm. Đặc biệt vẻ đẹp của dòng sông lại càng nổi bật hơn khi xuất hiện sắc trắng tinh khiết của hoa ban, sắc đỏ đến nao lòng của hoa gạo cùng với làn khói mờ ảo, khiến cho dòng sông dường như chảy ra từ miền cổ tích. Màu sắc của dòng sông cũng thay đổi theo mùa, mùa xuân nước xanh ngọc bích, nước chảy êm đềm. Mùa thu lại lừ lừ chín đỏ như người say vì rượu bữa, hình ảnh so sánh thật đặc sắc cho thấy dòng chảy chậm chạp trở nặng phù sa của dòng sông.

Đặc biệt vẻ đẹp trữ tình của dòng sông được thể hiện rõ nét qua cảnh ven sông. Tác giả cố tình đẩy dòng sông vào miền cổ tích, để có cảm giác “từ thời Lí, Trần, Lê cũng tĩnh lặng đến thế mà thôi”. Để miêu tả cái tĩnh lặng của dòng sông tác giả đã sử dụng bút pháp lấy động tả tĩnh, chỉ có tiếng động của con cá dầm xanh song cũng đủ làm cho đàn hươu thơ ngộ giật mình ngơ ngác.

Về đến hạ lưu dòng chảy của sông Đà trở nên hiền hòa hơn, điều đó đã được Nguyễn Tuân diễn tả bằng một câu văn vô cùng tinh tế: “Thuyền tôi trôi trên sông Đà”. Dù không

Dàn ý Phân tích hình tượng sông Đà trong Người lái đò sông Đà

miêu tả trực tiếp song âm điệu của câu văn đã toát lên sự nhẹ nhàng, êm ả, đầy duyên dáng của dòng sông.

Tác giả đi sâu vào miêu tả cảnh vật ven sông để làm nổi bật cái thơ mộng, lãng mạn của cảnh vật. Ông không tham lam các chi tiết mà chỉ một vài chi tiết rất đẹp, rất đặc sắc đã làm toát lên tất cả cái thần thái của bức tranh, đó là những nương ngô mới nhú, đôi cỏ ranh đang độ nõn búp,... Tất cả các chi tiết đều nhẹ nhàng, thanh thoát, nhưng để lại ấn tượng sâu đậm trong lòng người đọc.

Bằng ngòi bút tài hoa, vốn sống phong phú Nguyễn Tuân đã vẽ nên bức tranh thiên nhiên sông nước của sông Đà hết sức đẹp đẽ. Sông Đà hiện lên qua những trang văn của Nguyễn Tuân không chỉ thuần túy là thiên nhiên, mà còn là một sản phẩm nghệ thuật vô giá. Qua đây tác giả cũng kín đáo thể hiện tình cảm yêu nước tha thiết và niềm say mê, tự hào với thiên nhiên của quê hương xứ sở mình.